

Lars Skjervheim **SLÅTTAR FRÅ VOSSABYGDENE**

Torleiv Bolstad **SLÅTTAR FRÅ VALDRES**

SLÅTTAR FRÅ VOSSABYGDENE

Lars Skjervheim, hardingfele

01. Springar etter Sjur Helgeland (Grindeguten)

Prenta i Arne Bjørndals Nsl. Skal prentast som nr. 517 i Nfm. Hfs. b. 7. 10 ulike variantar. Mest kjend under namnet Tukthusen. Andre namn: Åttekrossen (Tinn), Kari Kantebakke (Heddal), Rokketuppen (Haugerud). Elles oppskrifter frå Sigdal, Krødsherad, Bø og Setesdal.

02. Vossarull etter Ola Mosafinn

Nfm. Hfs. B. 3 nr. 151 a. Etter Isak Rokne, Voss. Slåtten er kjend også i Suldal. Ekte Vestlandsslått. Er velkjend elles i alle hardingfelestrøk, serleg varianten Sevl'e'n. 4 og 8-takts-periodebyggnad peikar mot Austland og fjordbygdene nordover.

03. Nøringen, brureslått

etter Ola Mosafinn. Nfm. Hfs. B. 1 nr. 90 a. Mosafinn hadde slåtten etter Isak Rokne. Dei spela denne slåtten i bryllaup om morgonen andre bryllaupsdagen. Folk var gjerne trøytt etter dansen heile notti og trong ein lydarslått å kveikje seg på. Derav namnet Nøringen. Slåtten går på trollstilt.

04. Kjepphesten, springar

etter Ola Mosafinn. Skal prentast i Nfm. Hfs. B. 7 nr. 508 f. Er elles prenta i Bjørndals Nsl. Variantforhold til Nordlendingen, som er kjend i Telemark og Ragnhild Hægard etter Knut Dahle. Denne vestlandsformi er svært uregelrett i takten. Det fins 8 variantar. Kjepphesten er ei svært sjølvstendig form.

05. Rekveen, rull etter Nils Rekve

Nfm. Hfs. B. 1 nr. 109. Slåttenamnet er etter den kjende spelemannen Nils Rekve frå Vossestrond. Variantar av slåtten finns både på vestlandet og i Telemark.

06. Sjur i Dammen,

springar etter Sjur Helgeland

Nfm. Hfs. B. 5. nr. 397 a og b syner at slåtten ogso har vore brukt i Hallingdal. Mykje brukt danseslått. Her er formi uvanleg, med fire 8-taktsperiodar.

07. Gamleslåttén,

brureslått etter Sjur Helgeland

Nfm. Hfs. B. 1 nr. 21. Første taket mest det same som første taket i Skuldalsbruri. Seljefløyte-melodikk.

08. Havbrusen,

springar etter Sjur Helgeland

Nfm. Hfs. B. 5 nr. 323. Periodebygning som i Austlandsslåttane med to 8-takt-periodar. Det uvanlige her er fem 8-taktsperiodar.

09. Bjølleslåttén,

brureslått etter Ola Mosafinn

Prenta i Nfm. Hfs. B. 5 nr. 419 b og c. Kallast Billehusen i Hallingdal, og er i slekt med grålysingsslåttar i Valdres. Er nytta som brureslått ved riande brureferd. Feleklangen blanda seg med klangen på dombjøllene. Sjølve slåttén kling som bjøller. Dette skriv seg frå veksling mellom to parallelle durtersar, som tilsaman dannar tritonus på grunntonen. Det heng mykje saman med med felestillet, som er trollstilt. Sjå ogso Nfs. Hfs. B. 5 s. 287, Opplysningar.

10. Storeslåttén, halling etter Sjur Helgeland

Prenta i Bjørndals Nsl. Denne her er rikare og bør koma i ettertraksten i B. 9. Periodebygning 1- og 2-taktsperiodar. Første taket er mykje det same som 1. taket i Asle-Knut frå Hallingdal. God danseslått.

LARS SKJERVHEIM (1915–2003),

Myrkdalen, Voss

Han vaks opp med musikk i heimen. Kjell, ein eldre bror, lærde slåttar direkte av sambygdingen, meisterspelemannen Sjur Helgeland. Gjennom broren fekk Lars tak i dei første slåttane i Helgeland-tradisjonen. Seinare fekk unggutten læra meir etter same kjelde gjennom andre spelemenn i bygda.

Men det var Sigurd Borge som Lars Skjervheim lærde mest av. Han var og frå Myrkdalen og ein velynda elev av Sjur Helgeland. Som smågut hørde Lars Skjervheim Helgeland spela. Det var eit minne for livet og eit ideal å tøyje seg etter.

Lars Skjervheim har ein rik slåttetradisjon frå dei ulike Vossabygdene, og han lærer villig ifrå seg til yngre spelemenn. Han er og mykje nytta lærar på spelemannskurs i andre bygdelag på Vestlandet. Lars Skjervheim spelar ofte til bryllaup og andre festlege lag og er fast spelemann ved danseframsyningar og offentlege folkemusikk-tilskipingar på Vossevangen. Har mange 1. premiar frå store kappleikar.

SLÅTTAR FRÅ VALDRES

Torleiv Bolstad, hardingfele

11. Springar etter Bustebakken (Torstein Olson Hegge)

Mykje brukt danseslått. Naturskala.
2-takts vek. Typisk 3/8-3/8-2/8-rytme.

12. Lea deg, lea deg, gamle Ola, halling

Sikkert gammal slått. Er utbreidd i mange bygder, serleg Telemark, der han ha fleire namn, som Moghusen med stev: «Hutte meg tu, sa Moghusfela. Når Olav æ dau, må Tarjei spela». Eit anna namn er Ramskei-fyla. Sterkt innslag av naturskala.

13. Springar i Øystre Slidre-form

Visseleg typisk Øystre Slidre-slått. Svært lite kjend. 8-taktsperiodisk. Ein underleg kappestrid med dominant-tonearti.

14. Ho Guro, lydarslått etter Nils Beitohaugen

Innslag av tak frå Skuldalsbruri og Rekveen, især den siste. Verkar som nyare diktning. Er elles interessant med stadig skifting millom stor og halvhøg septim.

15. Purkekragen, springar

Interessant rytmisk. 4-taktsperioden dannar eit rytmisk spenn. Dei to fyrste taktene i strofa er markert tung tung lett, medan dei to neste har jamne tidsverdiar. Dette rytme-prinsippet er i bruk i Gudbrandsdalen. 4-takts-perioden dannar ei råme kring ei rekkje 2-takts-vek.

16. Jonsokdagen, springar

etter Ola Okshovd. Typisk Øystre Slidre. Slåtten ikkje kjend utanom Valdres. Jamn 3-delt rytme. Gjennomført naturskala.

17. Gamle bruerslåttan hans Jørn Hilde

Svært lite kjend. Mest brukt i Vestre Slidre. Karakteristisk for Vestre Slidre er dei lange strøka. I Øystre Slidre var det stuttare bogedrag. Durskala-system. Mykje veksling med dominanten.

18. Sylkjegulen, springar etter Bendik i Nøen

(trad. Olav Moe i Aurdal). Bendik i Nøen var ein fatiggut. Han og mor hans budde i ei jordhole. Men guten hadde rik musikkginnad. Jørn Hilde heldt honom for å vera beste læreguten hans. Ogso her er sterkt rytmisk bølgegang der sterkt markerte, ujamne

figurar vekslar med heilt regelrette. Tendens til modulasjon til underdominanten.

- 19. Fagerdalen, springar etter Ola Okshovd** (Gamalt namn: Bikkjelåtten). Namnet Fagerdalen etter ein dal der oppe ved Bygdin. Jon Robøle sette dette nye namnet på slåtten. Ola Okshovd har bygd han ut etter ein eldre liten slått. Variant av Grimelien og Markensmåndagen. Er ogso nærskyld Lårdalsbryggja eller Flesbergen. Blir prenta i Nfm. Hfs. B. 8 nr. 524 d.

20. Lydarslått etter Ola Okshovd

I slekt med bonde-slåttane. 2 vendingar. Vekslar millom dur og lydsk.

21. Den store salmen, springar

Sannsynleg typisk Øystre Slidre-tradisjon. Nokso jamn takt, nærast tung-lett-lett. Kjede av 5 to-taktsperiodar, med små avvik ved oppattak.

**TORLEIV BOLSTAD (1915–1979),
Øystre Slidre, Valdres**

Spelar mange slåttar i tradisjon etter sambygdingen Ola Okshovd. Har elles slåttar frå alle Valdres-bygder. Sidan 1966 folkemusikk-instruktør i Valdres. I denne stillinga har han samla eit rikt tilfang med opptak av folkemusikk og opplysningar om spelemenn og slåttar i Valdres.

1. premie på mange store kappleikar. Mykje nytta som spelemann til folkedansframсыningar i Noreg og utlandet.

TUNES FROM THE VOSS AREA

Lars Skjervheim

01. Springar after Sjur Helgeland (Grindeguten)

Printed in the Arne Bjørndal Collection; to be published as Nfm. Hfs. B. 7 nr. 517 [the abbreviation refers to a major collection of transcripts of Norwegian traditional music: Norsk folkemusikk. Hardingfeleverket. "B." denotes "Volume"; "nr." is the Norwegian equivalent of "No."]. 10 different versions exist. Frequently known as Tukthusen; also known as Åttekrossen (Tinn), Kari Kantebakke (Heddal), Rokketuppen (Haugerud). Transcripts from Sigdal, Krødsherad, Bø and Setesdal are also in existence.

02. Vossarull after Ola Mosafinn

Nfm. Hfs. B. 3 nr. 151 a. After Isak Rokne, Voss. The tune is also known in Suldal. A genuine example of the Western Norwegian tradition, well known throughout all Hardanger fiddle territories, especially in the version known as Seve'n. The 4- and 8-bar phrases indicate that the tune has its origins in Austland and the fjord communities to the North.

03. Nøringen, bridal march

after Ola Mosafinn. Nfm. Hfs. B. 1 nr. 90 a. Mosafinn learnt the tune from Isak Rokne. This tune would be played in the morning on the second day of a wedding, when the guests were tired after dancing all night and in need of a listening piece so they could relax a bit. The tune employs "troll" tuning.

04. Kjepphesten, springar

after Ola Mosafinn. To be published as Nfm. Hfs. B. 7 nr. 508 f. Also appears in the Bjørndal Collection. Related to Nordlendingen, known from Telemark, and Ragnhild Hægard, after Knut Dahle. This West Norwegian form employs distinctly irregular meter. Eight variations exist. Kjepphesten is a highly divergent form.

05. Rekveen

Engelsk text saknas

06. Sjur i Dammen, springar after Sjur Helgeland

It is apparent from Nfm. Hfs. B. 5 nr. 397 a and b that the tune has also been in use in Hallingdal. Popular dance tune with an unusual form, consisting of four eight-bar phrases.

**07. Gamleslåttén, bridal march
after Sjur Helgeland**

Nfm. Hfs. B. 1 nr. 21. The first section is almost identical to the opening of Skuldalsbruri. The melody draws inspiration from the Norwegian willow flute.

**08. Havbrusen, springar after
Sjur Helgeland**

Nfm. Hfs. B. 5 nr. 323. The structure resembles that of the Austland tunes, but with five eight-bar phrases instead of the usual two.

**09. Bjølleslåttén, bridal march
after Ola Mosafinn**

Published as Nfm. Hfs. B. 5 nr. 419 b and c. Known in Hallingdal as Billehusen and related to the Valdres dawn tunes. Frequently used to accompany equestrian bridal processions, where the sound of the fiddle would mix with the sound of sleighbells. The tune itself has a bell-like quality stemming from the alternating parallel major thirds combining into an augmented fourth. The tune employs "troll" tuning. Cf. Nfs. Hfs. B. 5, p. 287.

**10. Storeslåttén, halling after
Sjur Helgeland**

Printed in the Arne Bjørndal Collection. The structure is built around one- and two-bar phrases. The first section closely resembles the opening of the Hallingdal tune Asle-Knut. An excellent dance tune.

**LARS SKJERVHEIM (1915–2003),
Myrkdalen, Voss**

Skjervheim came from a musical family. His older brother Kjell was tutored by master fiddler Sjur Helgeland, and introduced Lars to the Helgeland tradition. Later on, the youthful Lars acquired more Helgeland material from other fiddlers in the area.

Lars Skjervheim's principal mentor was Sigurd Borge, also from Myrkdalen and one of Sjur Helgeland's favourite pupils. While a young boy, Lars heard Helgeland play, instantly gaining a memory for life and an ideal to strive for.

Lars Skjervheim knows an abundance of tunes from the various Voss communities, and is only too happy to pass them on to younger fiddlers, frequently teaching courses around Western Norway. He is often seen playing at weddings and other gatherings, and appears regularly at dance shows and traditional music events at Vossevangen. He has won several major championships.

TUNES FROM VALDRES

Torleiv Bolstad, Hardanger fiddle

11. Springar after Bustebakken (Torstein Olson Hegge)

Popular dance tune based on the harmonic series. Two-bar phrases in characteristic 3/8-3/8-2/8 rhythm.

12. Lea deg, lea deg, gamle Ola, halling

Definitely an old tune, and known throughout many communities, especially in Telemark, where it goes under a number of different names: Moghusen and Ramskei-fyla, to name but two. Natural harmonics are prominent.

13. Springar in the Øystre Slidre tradition

A typical, though little known, Øystre Slidre tune with eight-bar phrases, presenting a strange duel between tonic and dominant keys.

14. Ho Guro, concert piece after Nils Beitoaugen.

Probably a recent piece, incorporating elements from Skuldalsbruri and Rekveen. Frequent shifts between major and (raised) minor sevenths are a prominent feature.

15. Purkekragen, springar

An interesting four-bar rhythmic structure where the first two bars have accents on the first and second beat, while the last two bars have even values. This rhythmic principle comes from Gudbrandsdalen. The four-bar period provides the framework for a series of two-bar phrases.

16. Jonsokdagen, springar

after Ola Okshovd, typical of Øystre Slidre. The tune is not known outside of Valdres. Even triple meter and a consistent natural harmonic scale.

17. Gamle brureslåttan hans Jørn Hilme

A fairly obscure tune known mostly from Vestre Slidre, as is evidenced by the broad strokes. Bowing techniques in Øystre Slidre used shorter strokes. Major diatonic scale with frequent modulations to the dominant.

18. Sylkjegulen, springar after Bendik i Nøen

(trad. Olav Moe, Aurdal). Bendik i Nøen was a young boy living in dire poverty in a cave with his mother, but endowed with a prodigious musical talent. Jørn Hilme considered him his best student. Here, too, rhythmic tension is

achieved through the juxtaposition of strongly accented, uneven phrases with an even pulse. The tune shows a tendency towards modulation to the subdominant.

19. Fagerdalen, springar after Ola Okshovd

(Originally known as Bikkjelåtten). The name Fagerdalen, after a valley in the vicinity of Bygdin, is attributed to Jon Robøle. Ola Okshovd created this version by embellishing an older, shorter tune. The tune is a variant of Grimelien and Markensmåndagen, and also related to Lårdalsbryggja and Flesbergen. To be published as Nfm. Hfs. B. 8 nr. 524 d.

20. Concert piece after Ola Okshovd

Two sections, alternating between major and Lydian scales.

21. Den store salmen, springar

Typical of the tradition from Øystre Slidre. Rhythmically it is close to even triple meter. The structure consists of five two-bar phrases with slight variations on repetition.

TORLEIV BOLSTAD (1915–1979), Øystre Slidre, Valdres

Although weighted towards the legacy of Ola Okshovd, Bolstad's repertoire covers all of the Valdres communities. A traditional music instructor in Valdres since 1966, Bolstad has collected a large amount of recordings and information relating to Valdres fiddlers and tunes.

Bolstad has won several major championships and is a frequent contributor to traditional music shows both in Norway and abroad.

ORIGINALUTGJEVING – FLP 9:

Redaktør og produsent: Rolf Myklebust

Opptak: NRK 1970–1971, utgjeve på FLP 9 i 1971

Tekst om slåttane: Eivind Groven

Tekst om utøvarane: Rolf Myklebust

Framsidedeikning: Kari Rolfsen

Utgjeve av RCA Victor i samarbeid med NRK

NYUTGJEVINGA – TA55:

Produsent og redaktør: Gunn Sølvi Gausemel, NRK

Prosjektleiing: Frode Rolandsgard, ta:lik

Lydrestaurering og mastering: Terje Hellem, NRK

Grafikar: Eva Karlsson

Engelsk omsetjing: Svein Svarverud

Økonomisk støtte: Norsk kulturråd og Rådet for folkemusikk og folkedans

Takk til Lisa Halvorsen for konsulentbistand til serien.

78 plater, EP- og LP serien «Norsk folkemusikk» vart utgitt av NRK og plateselskapet RCA mellom 1953 og 1974. Nyutgjevinga av serien blir gjort av NRK og plateselskapet ta:lik, i samarbeid med Arne Bendiksen records.

The series "Norsk folkemusikk" comprises a number of 78s, Eps and LPs released by the NRK and RCA Records between 1953 and 1974. The recordings by Lars Skjervheim og Torleiv Bolstad were originally released as an LP in 1971 (FLP 9).